

FUNDACJA WSPIERANIA
INICJATYW EKOLOGICZNYCH
FOUNDATION FOR THE SUPPORT
OF ECOLOGICAL INITIATIVES
31-121 Kraków, ul. Czysta 17/4, tel./fax: 48/12/631 57 31, 631 57 32
konto/acct.: Krakowski Bank Spółdzielczy, Rynek Kleparski 8, 31-150 Kraków
nr: 25 85910007 0021 0052 2414 0001
e-mail: biuro@fwie.eco.pl, <http://www.fwie.eco.pl>
KRS 0000060308, regon 350524261, NIP 676-10-21-929

Wojewoda Mazowiecki

pl. Bankowy 3/5

00-950 Warszawa

Zgłoszenie wystąpienia szkody w środowisku

Na podstawie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U.07.75.493) Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych, w związku z niezgodnym z prawem prawdopodobnym wprowadzaniem ścieków do ziemi oraz odzyskiwaniem odpadów poubojowych, wnosi o natychmiastowe wszczęcie postępowania w sprawie wydania decyzji nakładających na rolników prowadzących wielkoobszarowe gospodarstwa na terenie gmin: **Sienno** (powiat lipski, województwo mazowieckie - sołectwa: Trzemcha Górna, Trzemcha Dolna,, Eugeniów, Dębowe Pole), Waśniów i Bałtów (powiat ostrowiecki, województwo świętokrzyskie sołectwo: Borcuchy) obowiązki przeprowadzenia działań zapobiegawczych i naprawczych w związku z wystąpieniem szkody w środowisku oraz ciągle występującym bezpośrednim zagrożeniem szkodą w rozumieniu wskazanej ustawy

Zgodnie z art. 7 ust. 2 ustawy w sytuacji kiedy bezpośrednio zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku wystąpiły na obszarze dwóch lub więcej województw, właściwy jest wojewoda, który pierwszy powziął informację o ich wystąpieniu. W związku z wystąpieniem szkody i bezpośredniego zagrożenia jej wystąpienia także częściowo na obszarze województwa świętokrzyskiego (granicy dwóch województw) FWIE wnosi o ewentualne przekazanie sprawy także wojewodzie świętokrzyskiemu.

Jednocześnie w związku z brzmieniem art. 24 ust. 6 ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych wnosi o dopuszczenie jej do udziału w wszczętych postępowaniach administracyjnych na prawach strony i załatwienie spraw w terminie określonym w art. 35 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U.00.98.1071 z późn. zm.).

Uzasadnienie

W związku z informacjami uzyskanymi od mieszkańców gmin: Sienno (powiat lipski) i Bałtów (powiat ostrowiecki) - wraz z prośbą o interwencję - dotyczącymi niezgodnego z prawem - w szczególności z przepisami ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. 05.239.2019, z późn. zm), ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz.U.07.39.251 z późn. zm.), rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz.U.02.134.1140) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U.04.168.1763) – wykorzystania osadów ściekowych niewiadomego pochodzenia (być może także przemysłowych) oraz odpadów poubojowych (resztki skór zwierzęcych, sierści, kości itd.) do „nawożenia” pól uprawnych, konieczne staje się podjęcie (oprócz odpowiedniej kampanii informacyjnej) niezbędnych kroków mających na celu zapobieżenie procederowi polegającemu na wykorzystaniu działalności rolniczej do odzysku niebezpiecznych odpadów, często oferowanych rolnikom jako nawóz przez nieuczciwych przedsiębiorców kierujących się chęcią zysku (odbierających odpłatnie odpady bezpośrednio od ich wytwórców).

Sytuacja taka miała miejsce w Gminie Bałtów w sierpniu 2008 r. (w załączeniu artykuł prasowy wskazujący odpowiednie źródła informacji – WSSE w Kielcach, WIOŚ w Kielcach, Urząd Gminy Bałtów), a w Gminie Sienno (Trzemcha Dolna i Górna – około 1000 metrów sześciennych odpadów) od czerwca 2008 roku. To tylko przykładowe sytuacje bowiem coraz częstsze staje się wykorzystanie odpadów niewiadomego pochodzenia do nawożenia pól w zamian za doraźne korzyści (skromną gratyfikację pieniężną oferowaną

przez firmy odbierające odpady bezpośrednio u wytwórców) m.in. w Eugenowie, Waśniowie i Dębowym Polu.

Problem ten jest ciągle aktualny, czego dowodzą kolejne, interwencyjne publikacje w prasie (przykładowo: artykuł z 29.09.2008 r. „Fetor z pól uprawnych” Gazeta Ostrowiecka) oraz rosnący sprzeciw mieszkańców

Mieszkańcy tych wsi podkreślają, że w kilku przypadkach substancje zgromadzone na polach w żadnym wypadku nie przypominały osadów ściekowych – różniły się od nich konsystencją, barwą i zapachem, w wielu sytuacjach konieczne stało się natychmiastowe przysypywanie tych odpadów wapnem, albo ich przyorywanie.

Właściciele przedmiotowych gospodarstw rolnych są podmiotami korzystającymi ze środowiska w rozumieniu art. 6 pkt 9 ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, a działalność przez nich prowadzona zalicza się do działalności stwarzającej ryzyko szkody w środowisku (art. 3 - ust. 1 pkt 3 lit. a oraz ust. 1 pkt 4 lit. a ustawy) - z zakresu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz.U.07.39.251 z późn. zm.) - działalność w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów (wymagające uzyskania zezwolenia), a z zakresu ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019, z późn. zm.) wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi (wymagające uzyskania pozwolenia wodnoprawnego).

Osady ściekowe spełniające standardy wyznaczone przez wskazane rozporządzenie w sprawie komunalnych osadów ściekowych (wykorzystanych w rolnictwie: przykładowo nie zawierających wyizolowanych bakterii z rodzaju Salmonella w 100 g przeznaczonych do badań osadów, ani jaj pasożytów jelitowych Ascaris sp., Trichuris sp., Toxocara sp. w 1 kg suchej masy przeznaczonych do badań osadów stosowanych) mogą być źródłem składników nawozowych, ale **także metali ciężkich i różnych form organizmów chorobotwórczych stanowiących zagrożenie dla zdrowia ludzi, zwierząt oraz środowiska.**

Dlatego też ścieki powinny zostać wstępnie oczyszczone, tak aby spełniały normy, a także okresowo poddawane badaniom mikrobiologicznym. Mogą one bowiem stanowić także zagrożenie dla jakości wód podziemnych i powierzchniowych powodując zanieczyszczenia

tych wód substancjami szczególnie szkodliwymi (mikrobami, organizmami chorobotwórczymi).

Zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, że odpady, którymi nawożone były pola gospodarstw rolnych nie spełniają norm wyznaczonych przez przepisy prawa, co może zostać stwierdzone jedynie przez przeprowadzenie odpowiednich badań gleby na większych głębokościach (mieszkańcy wskazywali na praktykę „kamuflowania” wcześniejszych etapów nawożenia przez „nakładanie” warstwy oczyszczonych osadów ściekowych).

Taka działalność podmiotów korzystających ze środowiska spowodowała bezpośrednio wystąpienie szkody w środowisku - w wodach powierzchniowych, gruntowych i podziemnych oraz w powierzchni ziemi (glebie) w postaci wywołania znaczącego negatywnego wpływu na ich stan fizykochemiczny, a co za tym idzie ekologiczny w stosunku do jego stanu początkowego. Nastąpiła zmiana stanu i funkcji elementów przyrodniczych powierzchni ziemi, powodująca następujące skutki (w rozumieniu § 5 rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2008 r. w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku - Dz.U.08.82.501):

- 1) przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi, o których mowa w art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U.08.25.150 z późn. zm.) – zanieczyszczenie metalami ciężkimi, mikroorganizmami chorobotwórczymi,
- 2) konieczność zmiany dotychczasowego sposobu wykorzystania powierzchni ziemi.

W związku z prawdopodobnym zanieczyszczeniem wód gruntowych (pogorszenie warunków fizykochemicznych) możliwe jest przenikanie szkodliwych substancji do rzeki Wolanki i negatywny wpływ na populacje organizmów wodnych, ewentualnie zanieczyszczenie chronionych prawem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych: nr 405 – Niecka Radomska i nr 420 – Wierzbica – Ilża (niekorzystne zmiany jakościowe wód podziemnych i środowisk od nich zależnych).

Takie zmiany stanu i funkcji elementów przyrodniczych (przede wszystkim powierzchni ziemi) mają także wymierny i negatywny skutek dla zdrowia ludzi - działania

mogą się wiązać z zachorowaniami (szczególnie przy zastosowaniu osadów ściekowych w uprawie roślin przeznaczonych do bezpośredniego spożycia przez ludzi i zwierzęta) wywołanymi przykładowo pałeczkami Salmonelli, zarażeniem pasożytami – **co dodatkowo przesądza o wystąpieniu w tej sytuacji szkody w środowisku.**

Jednocześnie istnieje także ciągle bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku w związku z bardzo wysokim prawdopodobieństwem wystąpienia dalszych szkód w powierzchni ziemi. Jak wynika z informacji przedstawionych przez mieszkańców części rolników wykorzystujących odpady podpisała długoterminowe porozumienia z odbiorcami odpadów od wytwórców, co implikuje dalsze ich wykorzystanie w nawożeniu pól uprawnych.

Konieczne jest więc podjęcie odpowiednich działań naprawczych (m.in.: rekultywacji zanieczyszczonej powierzchni ziemi, prowadzących do usunięcia zagrożenia dla zdrowia ludzi i przywrócenia równowagi ekologicznej), a przede wszystkim zapobiegawczych, mających na celu wyeliminowanie możliwości wystąpienia dalszych szkód w powierzchni ziemi. Stąd też niezbędne wydaje się wszczęcie postępowań administracyjnych w celu wydania decyzji nakładających na wskazane powyżej podmioty odpowiednich obowiązków (w kontekście art. 12 ust. 1 ustawy) podjęcia działań naprawczych oraz zapobiegawczych, a także poniesienia ich kosztów (usunięcie zagrożenia dla zdrowia ludzi).

Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych w związku z art. 20 ust. 1 ustawy wnosi także o nałożenie na podmioty odpowiedzialne za zanieczyszczenie gleby w drodze decyzji obowiązków prowadzenia pomiarów jakości gleby na terenie gospodarstw rolnych

Działając w interesie społecznym - kontrowersje związane z zanieczyszczeniem środowiska (powierzchni ziemi) i drastyczne zmiany jego stanu, prośby o interwencję mieszkańców, którym bliskie są idee ochrony przyrody, kierowane do Fundacji, troska o losy i późniejsze funkcjonowanie terenów rolnych, konieczność społecznej kontroli nad systemem wykorzystania osadów ściekowych i ich wpływu na środowisko jako dobro wspólne – Fundacja jako organizacja ekologiczna wnosi o dopuszczenie do udziału w postępowaniach administracyjnych na prawach strony.

Działalność w obszarze środowiska naturalnego jest uzasadniona naszymi celami statutowymi - m.in.: „działania na rzecz ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego”, „udział w postępowaniach administracyjnych dotyczących spraw związanych z ingerencją w środowisko naturalne”, „wpływanie na poprawę stanu środowiska naturalnego Polski i świata”, „występowanie do właściwych - wg kompetencji - władz lokalnych, wojewódzkich i krajowych oraz sądów z wnioskami o zastosowanie środków prowadzących do usunięcia zaistniałego zagrożenia środowiska, zaniechania naruszania środowiska, przywrócenia stanu poprzedniego lub naprawy zaistniałych szkód”.

Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych powstała w 1989r. i działa na terenie całego kraju, w szczególności mając na uwadze problemy Województw: Małopolskiego, Opolskiego, Śląskiego, Mazowieckiego i Świętokrzyskiego. Jej celami statutowymi są m.in. wpływanie na poprawę stanu środowiska naturalnego Polski i świata, wspieranie społecznych ruchów ekologicznych, działalność wspomagającą rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, składanie organom administracji wniosków i zastrzeżeń do projektów planów zagospodarowania przestrzennego i do decyzji administracyjnych mających wpływ na środowisko oraz opiniowanie przedsięwzięć z punktu widzenia ich zgodności z interesami ochrony przyrody i zdrowia ludności, udział w postępowaniach administracyjnych dotyczących spraw związanych z ingerencją w środowisko naturalne itp.

W świetle powyższych uwag Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych wnosi o natychmiastowe wszczęcie postępowania administracyjnego, o jakim mowa w osnowie niniejszego wniosku i dopuszczenie jej do niego na prawach strony.

Załączniki:

- 1) statut Fundacji,
- 2) aktualny odpis z Krajowego Rejestru Sądowego,
- 3) artykuł z dnia 25.08.2008 r. „Czyżby sąsiedzka złośliwość?” Gazeta Ostrowiecka nr 34/2008,
- 4) artykuł z dnia 5 września 2008 r. „Smród nad Trzemchą” Echo Dnia (Echo Powiśla).